

American Non-Governmental «Soft» Influence Institutions in Ukraine: Directions and Features of Activity (on the Example of NED and the Mott Foundation)

UDC: 327:94(73+477)

DOI: <https://doi.org/10.172533>**Mateleshko Yurii**Ph.D., Assoc. Prof., <https://orcid.org/0000-0001-5327-8354>, yurii.mateleshko@uzhnu.edu.ua

Uzhhorod National University (Uzhhorod, Ukraine)

Abstract.

Relevance. The topic is explained by the significant contribution made by American non-governmental institutions to the development of democracy and civil society in Ukraine. The purpose of the article is to clarify the goals, areas, and features of the National Endowment for Democracy and the Charles Stewart Mott Foundation's activities in Ukraine during its independence period.

Results. It has analyzed the programs of the most influential (in terms of the scale of activity and amount of funding) American non-governmental institutions in Ukraine: NED and the Mott Foundation. The activities of these funds are viewed through the prism of the concept of «soft power» based on attractiveness and voluntary participation.

Conclusions. NED and the Mott Foundation embody American «soft power» in Ukraine, which has favorable ground among Ukrainian society and authorities and is based on shared values and interests. There are similar areas of activity for the two institutions in Ukraine: 1) building democratic institutions; 2) strengthening the influence of civil society; 3) protecting human rights; 4) increasing the responsibility, transparency, and accountability of the authorities. The primary target groups for these funds are Ukrainian public activists and human rights defenders united in non-governmental organizations. The military events of 2014, and especially 2022, contributed to a partial change in the priorities of their activities and the introduction of new areas related to humanitarian support for war victims and documentation of war crimes. Also, after February 24, 2022, the program funding was increased. The main result of these institutions' «soft» influence is the spread of Western political values among the Ukrainian population. American foundations have contributed to developing civil society and democratic institutions in Ukraine, a prerequisite for European integration.

Keywords: Ukraine, United States, soft power, charitable foundation, NED, the Mott Foundation, democracy, civil society

Американські неурядові інституції «м'якого» впливу в Україні: напрями та особливості діяльності (на прикладі NED та Фонду Мотта)

Мателешко Юрій

Ужгородський національний університет (Ужгород, Україна)

Анотація.

Актуальність теми пояснюється значним внеском американських неурядових інституцій у розвиток демократії та громадянського суспільства в Україні. Метою дослідження є з'ясування цілей, напрямів та особливостей діяльності Національного фонду підтримки демократії (NED) та Фонду Чарльза Стюарта Мотта в Україні протягом періоду її незалежності.

Результати. Проаналізовано програми найвпливовіших (за масштабами активності та обсягом фінансування) американських неурядових інституцій в Україні: NED та Фонду Мотта. З'ясовано їхній «м'який» вплив. Особливу увагу приділено ролі, яку згадані фундації зіграли в підтримці України, зокрема гуманітарній, після повномасштабного вторгнення РФ.

Висновки. NED та Фонд Мотта втілюють американську «м'яку силу» в Україні, яка має сприятливий ґрунт серед українського суспільства та влади та базується на спільних цінностях та інтересах. Можна виокремити схожі напрями їхньої діяльності в Україні: 1) розбудова демократичних інститутів; 2) посилення впливу громадянського суспільства; 3) захист прав людини; 4) підвищення відповідальності, прозорості та підзвітності влади. Основними цільовими групами для цих фондів є українські громадські активісти та правозахисники, об'єднані в неурядові організації, що впливають як на державні структури, так і населення загалом. Воєнні події 2014 р., а особливо 2022 р., вплинули на часткову зміну пріоритетів діяльності фондів та запровадження ними нових напрямів, пов'язаних, зокрема, з гуманітарною підтримкою постраждалих від війни та документуванням воєнних злочинів. Також після 24 лютого 2022 р. зростають обсяги фінансування програм. Основними результатами «м'якого» впливу цих інституцій є поширення західних політичних цінностей серед українського населення, а також формування позитивного іміджу Сполучених Штатів в Україні. Американські фонди сприяли розвитку громадянського суспільства та демократичних інститутів України, що є передумовою її європейської інтеграції.

Ключові слова: Україна, Сполучені Штати, «м'яка сила», благодійний фонд, NED, Фонд Мотта, демократія, громадянське суспільство.

Стаття надійшла / Article arrived: 21.02.25

Схвалено до друку / Accepted: 18.04.25

Вступ.

США є одним із світових лідерів «м'якої сили», що реалізує її як через урядові інституції, так і недержавні організації. Незважаючи на відмінності у юридичному статусі, джерелах фінансування, структурі, всі вони переслідують схожі цілі, пов'язані із просуванням національних інтересів Сполучених Штатів як глобальної держави. До них, зокрема, належать реалізація ідей демократичного врядування, громадянського суспільства та прав і свобод людини в усьому світі. Важливу роль у стратегіях інституцій «м'якого» впливу США відіграє Україна як держава, що з самих початків незалежності обрала орієнтований на Захід демократичний шлях розвитку, що спирається на глобально інтегровану ринкову економіку. Реалізація цього процесу, крім українських урядових та приватних структур, сприяли також американські недержавні фонди, які вже три з половиною десятиліття працюють в Україні. Одними з найбільш впливових (за масштабами діяльності та обсягом фінансування) серед них є Національний фонд підтримки демократії та Фондація Мотта. Дослідження діяльності цих інституцій «м'якого» впливу в Україні дозволяє краще зрозуміти процес формування позитивного іміджу США (та Заходу загалом) серед українського населення, а також становлення в країні підзвітної і прозорого урядування та громадянського суспільства, що базується на ліберально-демократичних цінностях.

Аналіз попередніх публікацій. В аналітичній доповіді представників «Інституту економічних досліджень та політичних консультацій» коротко проаналізована діяльність п'ятих американських благодійних інституцій (Національного фонду підтримки демократії, Фондації відкритого суспільства, фондів Мотта та Блумберга, а також Фондації Кока-Кола) в Україні протягом 2011-2018 рр. (Burakovsky, Anhel, Kravchuk, & Yukhymenko, 2018, p. 13-22). Спираючись на базу даних Foundation Center, автори доповіді дійшли висновку, що присутність фондів США в Україні є відносно низькою, якщо порівнювати зі світовим масштабом їхньої зовнішньої діяльності та фінансовими вливаннями інших донорів (Burakovsky, Anhel, Kravchuk, & Yukhymenko, 2018, p. 21). Висвітлюючи діяльність різних американських інституцій зі сприяння демократії в Україні, М. Лимар зазначила, що підтримка NED відіграла ключову роль у зміцненні організацій громадянського суспільства, що просувають питання прав людини, підвищення політичної прозорості, моніторингу виборів, сприяння суспільній активності, що важливо для побудови демократичної системи в країні (Lymar, 2024, p. 51). Зважаючи на недостатнє дослідження теми, сьогодні є потреба більш широко висвітлити діяльність американських недержавних фондів в Україні та з'ясувати їхній вплив на ключові суспільно-політичні процеси.

Джерельна база дослідження включає річні звіти американських фондів, а також матеріали їхніх офіційних веб сторінок (стратегії, заяви, повідомлення, статистичні дані тощо).

Мета дослідження – з'ясувати особливості, напрями та результати діяльності американських неурядових інституцій (NED та Фонду Мотта) в Україні, а також виокремити ключові етапи їхньої активності протягом періоду незалежності.

Результати дослідження.

Національний фонд підтримки демократії (National Endowment for Democracy, NED) є незалежною некомерційною організацією, яка займається розвитком і зміцненням демократичних інститутів у всьому світі. З моменту свого заснування в 1983 р. Фонд є осередком ресурсів, діяльності та інтелектуального обміну для практиків (активістів) і дослідників демократії. NED сприяє розвитку широкого кола демократичних інституцій за кордоном, зокрема політичних партій, профспілок, бізнес-організацій, а також багатьох елементів активного громадянського суспільства, що забезпечують права людини, верховенство права та незалежність ЗМІ. Щороку NED надає понад 2000 грантів на підтримку проектів неурядових структур за кордоном, які працюють в більш ніж 100 країнах. (About the National Endowment, 2025).

Фонд керується переконанням, що свобода є універсальним людським прагненням, яке можна реалізувати через розвиток демократичних інститутів, процедур і цінностей. Водночас демократія не може бути досягнута через одні тільки вибори і не повинна базуватися на моделі США чи будь-якої іншої країни, а розвиватися відповідно до потреб і традицій різних політичних культур. (About the National Endowment, 2025). Однією з ідеологічних засад NED є розуміння демократії як системи, що гарантує свободу вираження поглядів, переконань і асоціацій, вільні та конкурентні вибори, повагу до невід'ємних прав окремих осіб і меншин, вільні засоби комунікації та верховенство права (Founding Statement of Principles and Objectives, 1984).

У своїй діяльності Фонд керується шістьма цілями, викладеними в Статуті організації та ухвалені Конгресом Законі про Національний фонд підтримки демократії:

1) заохочувати функціонування вільних та демократичних інституцій в усьому світі через ініціативи приватного сектору, включно із заходами, що просувають індивідуальні права та свободи (зокрема міжнародно визнані права людини);

2) сприяти обмінам між групами приватного сектору Сполучених Штатів (політичними, бізнесовими, робітничими тощо) і демократичними групами за кордоном;

3) сприяти участі неурядових організацій США (через дві основні політичні партії, профспілки,

бізнес та ін.) у програмах демократичного навчання та розбудові демократичних інституцій за кордоном;

4) посилити демократичні виборчі процеси за кордоном у співпраці з місцевими демократичними силами;

5) підтримати участь двох основних американських політичних партій, представників праці та бізнесу, а також інших груп приватного сектору США у сприянні закордонній співпраці з тими установами та організаціями, які віддані демократичним цінностям;

6) заохочувати встановлення та розвиток демократії відповідно до національних інтересів Сполучених Штатів і конкретних вимог демократичних груп в інших країнах, яким допомагають фінансовані Фондом програми (Founding Statement of Principles and Objectives, 1984).

NED – унікальна інституція. Неурядовий характер Фонду надає йому гнучкості, що дає змогу працювати в складних умовах та швидко реагувати на можливі політичні зміни. Фінансований переважно Конгресом США, Фонд спирається на збалансовану двопартійну підтримку республіканців та демократів. Діяльність NED є прозорою та підзвітною. Щодо інституції здійснюється багаторівневий нагляд з боку державних органів США (Конгресу, Держдепу) та проводиться незалежний фінансовий аудит. (About the National Endowment, 2025).

Підтримка Фондом України відбувається в рамках його діяльності в Центральній і Східній Європі та включає такі напрями: 1) просування демократичних цінностей та європейської інтеграції; 2) захист інформаційної чесності та підтримка незалежних ЗМІ; 3) антикорупційні програми, що підвищують прозорість і підзвітність; 4) покращення доброчесності виборів та участі громадян (Central and Eastern Europe, 2025).

NED підтримує громадських активістів, журналістів і правозахисників в Україні з 1989 р. (NED's Solidarity with Ukrainian Partners, 2023). Діяльність Фонду в країні активізувалися на тлі тектонічних зрушень 2004 р. (Помаранчева революція), 2013–2014 рр. (Революція Гідності, анексія Криму та війна на сході України) та 2022 р. (повномасштабне вторгнення РФ). Ці ключові віхи продемонстрували широке суспільне прагнення до демократії та приєднання до Європи, що спричинило жорстку реакцію Росії.

У 2004–2005 рр. Фонд надав неурядовим організаціям більше 4 млн дол. на підтримку програм, пов'язаних із розвитком громадянського суспільства в Україні та її регіонах (зокрема на Донбасі), дотриманням прав людини, моніторингом електоральних процесів, незалежною журналістикою, підтримкою профспілкового, студентського та жіночого громадських рухів, покращенням бізнес-клімату та розширенням участі бізнесу в

демократичних процесах (National Endowment for Democracy. 2004 Annual report, 2005, p. 69-75; Eurasia Program Descriptions, 2005).

У 2014 р. отримувачі грантів NED мобілізувалися для подолання наслідків гуманітарної кризи, спричиненої воєнними діями на сході, що призвела до переміщення понад 1,2 млн людей всередині країни. Зокрема, правозахисний центр «Поступ» у партнерстві з 35 громадськими організаціями з Луганська, Донецька, Криму і Києва та Українською коаліцією правової допомоги, яка об'єднала 11 організацій з 10 регіонів, надав юридичну допомогу понад 12 тис. внутрішньо переміщених осіб протягом трьох місяців. «Поступ» відповів на понад 25000 дзвінків через свою гарячу лінію та надав гуманітарну допомогу 4000 переселенців у Києві та понад 5000 у зоні конфлікту (National Endowment for Democracy. 2014 Annual report, 2016, p. 55).

Відповідно до бази даних Foundation Center, Національний фонд підтримки демократії протягом 2011–2018 рр. був найбільшим приватним американським донором України за рівнем фінансової підтримки, що склала 25 млн дол. США (Burakovsky, Anhel, Kravchuk, & Yukhymenko, 2018, p. 13). В цей період NED фінансував роботу афілійованих американських інститутів (на загальну суму понад 6 млн дол.) та 160 українських організацій (19 млн дол.). Гранти надавалися переважно на розбудову демократичного суспільства, зокрема на моніторинг виборчого процесу та захист прав людини. Найбільшими українськими отримувачами коштів Фонду були Сумський обласний комітет молодіжних організацій (747 тис. дол. на підтримку громадянського суспільства в Південно-Східній Україні), Український центр незалежних політичних досліджень (514 тис. дол. на підтримку досліджень політичних процесів та демократії), Молодіжна альтернатива (447 тис. дол. на підготовку молодих лідерів), Незалежна асоціація телерадіомовників (418 тис. дол. на підготовку інформаційних матеріалів у сфері прав людини, тренінги і т.п.). (Burakovsky, Anhel, Kravchuk, & Yukhymenko, 2018, p. 16).

Незважаючи на повномасштабну війну, Фонд продовжує сприяти впровадженню реформ для зміцнення демократичних інститутів в Україні. Підтримуючи понад 100 українських організацій по всій країні, NED допомагає, наскільки це можливо в умовах воєнного часу, розвитку громадянської участі та демократичних процесів. Пріоритетні сфери діяльності Фонду включають розширення можливостей громадськості та залучення її до реформ, підтримку незалежних ЗМІ, зокрема задля забезпечення якісного висвітлення війни, та підтримку правозахисників, які документують воєнні злочини та виступають за відповідальність, прозорість і підзвітність влади (Central and Eastern Europe, 2025).

Партнером Національного фонду підтримки демократії та лауреатом премії NED Democracy Award 2022 є Центр громадянських свобод – одна з провідних правозахисних організацій України, що здійснює моніторинг та документування воєнних злочинів і злочинів проти людства. В минулі роки Центр займався моніторингом політичних переслідувань в окупованому Криму, документував військові злочини та злочини проти людяності під час гібридної війни на Донбасі та організовував міжнародні кампанії зі звільнення політ'язнів Кремля (Documenting War Crimes, 2022).

Одним із головних напрямів діяльності Фонду залишається підтримка незалежних журналістських антикорупційних розслідувань, які уособлює група Bihus.Info, що проявляє активність навіть в умовах повномасштабного вторгнення РФ. Діяльність групи, яка має понад 1,14 млн підписників на каналі YouTube (Official channel of the Bihus.Info project), викликає широке громадське обговорення та оперативні відповіді з боку правоохоронних органів і політичних діячів. У 2023 р. їхнє викриття про нецільове використання коштів на реконструкцію Гостомельської військової адміністрації призвело до звільнення її керівника. Інше розслідування виявило розкрадання бюджетних коштів у проектах реконструкції, що призвело до порушення п'яти кримінальних справ прокуратурою Бучанського району та Бюром економічної безпеки України (Central and Eastern Europe, 2025).

Серед країн Центральної та Східної Європи Україна для Національного фонду підтримки демократії продовжує залишатися пріоритетною країною. Про це, зокрема, свідчить фінансова статистика Фонду за 2023 р. Протягом цього року NED підтримав в Україні 87 проектів на суму 9,71 млн дол. (з 330 проектів в 11 країнах регіону на загальну суму 38,5 млн дол.) (Central and Eastern Europe, 2025).

Американський підприємець, державний службовець та філантроп Чарльз Стюарт Мотт заснував Фонд Мотта у 1926 р. для благодійних і освітніх цілей. У своїй діяльності фундація виходить із уявлень свого зачинателя про світ, у якому кожна людина живе у партнерстві з рештою людства, і де якість життя кожної людини пов'язана з добробутом спільноти – локально та глобально (Mott Foundation: History and Founder, 2025). Фонд Мотта підтримує некомерційні організації, фінансуючи їхню основну діяльність, тобто не вимагає від них формувати ті чи інші проекти відповідно до пріоритетів надавача грантів. Довгострокова підтримка часто надається відомим отримувачам грантів, але час від часу фінансуються нові ініціативи інноваційних груп та організацій. Головними програмами фундації є: «Громадянське суспільство» (сприяння активним, повноважним і справедливим спільнотам у всьому світі), «Освіта» (розширення можливостей навчання

для дітей, особливо зі спільнот із низьким і середнім рівнями доходів), «Навколишнє середовище» (захист громад та екосистем, від яких вони залежать), «Район міста Флінт» (допомога громаді міста, де знаходиться штаб-квартира фундації) (Mott Foundation: What We Do, 2025). З моменту заснування до 2024 р. Фонд надав гранти на загальну суму понад 4,2 млрд дол. США організаціям у 73 країнах (Mott Foundation: History and Founder, 2025).

Фундація Мотта почала працювати в Україні з середини 1990-х рр. Спочатку головна увага приділялася розвитку потенціалу організацій (підтримки) громадянського суспільства, а згодом фонд зосередився і на роботі рівня громади, за допомогою якої громадяни роблять свій внесок у зміни шляхом колективних дій (Mott's grantmaking in Ukraine, 2024).

Згідно бази даних Foundation Center, Фонд Мотта за обсягом підтримки (8 млн дол.) в 2011–2018 рр. був третім найбільшим приватним американським донором України після Національного фонду підтримки демократії (25 млн дол.) та Фундації відкритого суспільства (11,1 млн дол.) (Burakovsky, Anhel, Kravchuk, & Yukhymenko, 2018, p. 13). Було, зокрема, зосереджено увагу на розвитку філантропії в Україні через підтримку Форуму благодійників, платформи краудфандингу та створення фондів громад. Загалом на ці ініціативи було витрачено 1,8 млн дол. Фонд Мотта також фінансував підготовку місцевих громадських активістів та заходи, спрямовані на активізацію участі громади в ухваленні рішень. Також фінансувалися програми, пов'язані з освітою для місцевих активістів, розширенням доступу до е-демократії, підтримкою громадських ініціатив, місцевим плануванням тощо. Витрати на ці ініціативи сягнули 3 млн дол. США (Burakovsky, Anhel, Kravchuk, & Yukhymenko, 2018, p. 18). Протягом 2013–2015 рр. серед грантерів згаданих напрямів були: Інститут соціокультурного менеджменту (Кіровоград) (школа громадянської участі), Херсонський обласний фонд благодійності та здоров'я (ресурсні центри громад в Україні), Український фонд «Крок за кроком» (Київ) (розвиток громад в Україні через програми громадських шкіл), Центр дослідження суспільства (Київ) (посилення громадянської участі в містах України), Ініціативний центр сприяння активності та розвитку громадського почину «Єднання» (Київ) (громадська школа), Муніципальний центр гуманістичних технологій «АХАЛАР» (Чернігів) (мобілізація громад в Україні), Національний екологічний центр України (Київ) (громадянська активність у сільських громадах), Український католицький університет (Львів) (підвищення суспільної активності через громадянську освіту) (Toward Sustainability, 2013, p. 38-39; Inspiring Change Portraits, 2015, p. 35; Flint, 2017, p. 36-37).

У сфері захисту прав людини Фонд Мотта протягом 2011–2018 рр. надав фінансування на загальну суму понад 1,2 млн дол. Українській Гельсінській спілці з прав людини (УГСПЛ), Громадянській мережі «Опора» та Асоціації українських моніторів дотримання прав людини в діяльності правоохоронних органів (Асоціація УМДПЛ) (Burakovsky, Anhel, Kravchuk, & Yukhymenko, 2018, р. 18). Остання громадська організація, зокрема, у 2014 р. отримала грант на суму 100 тис. дол. для реалізації програми зміцнення спроможності молоді захищати та відновлювати свої права (Inspiring Change Portraits, 2015, р. 35). Що стосується УГСПЛ, то з 2008 р. Фонд Мотта надає їй підтримку з метою організаційної розбудови, посилення спроможності правозахисної мережі (особливо громадських приймалень), а також створення більш сприятливого середовища для правозахисної діяльності загалом. З 2018 р. головний акцент робиться на наданні безоплатної правової допомоги населенню та питанні доступу до правосуддя. Кінцевими бенефіціарями цієї діяльності є як окремі особи (неповнолітні, пенсіонери, ув'язнені, постраждали від війни, люди з інвалідністю тощо), так і групи (етнічні, релігійні та ін.), права та свободи яких було порушено (Institutional Support Grants, 2024).

У зв'язку з подіями на сході України 2014 р. Фонд Мотта починає приділяти увагу допомозі організаціям, що працюють з внутрішньо переміщеними особами (ВПО) (Mott's grantmaking in Ukraine, 2024). Зокрема, у 2015 р. було надано грант на суму 150 тис. дол. Українському Жіночому Фонду на реалізацію програми «Внутрішньо переміщені особи та громади: побудова толерантності через діалог» (Flint, 2017, р. 36-37).

Після початку повномасштабного вторгнення Росії 2022 р. Фонд Чарльза Стюарта Мотта, традиційно підтримуючи громадські фонди і центри правової допомоги, започатковує нові напрями роботи, що безпосередньо пов'язані з війною (Mott's grantmaking in Ukraine, 2024). Крім того, порівняно з попередніми роками (декілька сотень тис. дол. на рік (2020. Annual report, 2021, р. 15; 2021. Annual report, 2022, р. 14-15)), значно зростає обсяг фінансування. Гранти 2022 р. склали понад 2,7 млн дол. і включали екстрену допомогу некомерційним організаціям, які перебувають в зоні бойових дій, а також гуманітарну підтримку постраждалих від війни людей та громад в Україні, а також біженців (Mott responds to war in Ukraine, 2024). Також зростає сума гранту на одну організацію. Так, «Єднання» цього року отримує \$500 000 (2023 р. – \$900 000 (2023. Annual report, 2024, р. 14)), УГСПЛ – \$350 000. Фінансування також надається організаціям з моніторингу порушень прав людини та військових злочинів. Зокрема, Глобальна мережа журналістських розслідувань (США) отримала \$110 000 для документування воєнних

злочинів в Україні. (2022. Annual report, 2023, р. 3, 14-15).

Фінансова підтримка 2023 р. склала 1,9 млн. дол. та включала як традиційні (правова допомога, громадська діяльність), так і нові напрями допомоги. Наприклад, з метою сталого відновлення України Чеська фундація екологічного партнерства за кошти Фонду допомагає українським місцевим лідерам відвідувати громади Центральної Європи з метою вивчення адаптації до зміни клімату, енергоефективності та реконструкції будівель та інфраструктури (2023. Annual report, 2024, р. 4). Інша закордонна організація – Інститут гуманітарних наук (Відень) – за допомогою українських спеціалістів збирає дані та документує події, що відбуваються в Україні під час війни (2023 Annual report, 2024, р. 15; Mott responds to war in Ukraine, 2024). Загалом протягом двох років з початку повномасштабної війни Фонд Мотта надав понад 4,6 млн. дол. допомоги переважно українським організаціям для вирішення тих чи інших проблем в Україні.

Висновки.

Таким чином, Національний фонд підтримки демократії та Фундація Мотта є своєрідними уособленнями американської «м'якої сили» в Україні, що має сприятливий ґрунт серед українського суспільства та влади і базується на спільних цінностях та інтересах. Можна виокремити схожі для двох інституцій напрями діяльності в Україні: 1) розбудова демократичних інститутів; 2) зміцнення впливу громадянського суспільства; 3) захист прав людини; 4) підвищення відповідальності, прозорості та підзвітності влади. Головними первинними цільовими групами згаданих фондів є українські громадські активісти та правозахисники, об'єднані в недержавні організації, що впливають як на владні структури, так і на широкі верстви населення.

Події 2014 та 2022 рр. стали серйозними викликами не тільки для України, але й для американських фондів. Революція Гідності дала поштовх для впровадження низки важливих демократичних перетворень, здійсненню яких сприяли й згадані інституції. Крім того, воєнні події 2014 р., а особливо 2022 р., вплинули на часткову зміну пріоритетів їхньої діяльності та впровадження нових напрямів, пов'язаних, зокрема, із гуманітарною підтримкою постраждалих від війни та документуванням воєнних злочинів. Також після 24 лютого 2022 р. зростають обсяги фінансування програм.

Що стосується відмінних особливостей кожної інституції, то головним джерелом фінансування Національного фонду підтримки демократії є держбюджет США, тоді як Фонд Мотта використовує переважно приватні кошти. Специфікою роботи останнього також є те, що він підтримує основну діяльність громадських організацій, що позбавляє

їх необхідності формувати проекти відповідно до пріоритетів грантодавача. Крім того, програми NED охоплюють більш широке коло питань, пов'язаних, зокрема, з підтримкою незалежних медіа та сприянням європейській інтеграції країни.

Головними результатами «м'якого» впливу цих інституцій можна вважати поширення західних

політичних цінностей серед українського населення, а також формування позитивного іміджу США в Україні. Одним з наслідків активності американських фондів (а також аналогічних інституцій інших країн Заходу) є становлення громадянського суспільства та демократичних інститутів, що є передумовою європейської інтеграції України.

REFERENCES

2020. Annual report of Charles Stewart Mott Foundation. (2021). Retrieved from <https://www.mott.org/wp-content/uploads/2021/11/AR2020.pdf>
2021. Annual report of Charles Stewart Mott Foundation. (2022). Retrieved from <https://www.mott.org/wp-content/uploads/2022/09/AR2021.pdf>
2022. Annual report of Charles Stewart Mott Foundation. (2023). Retrieved from https://www.mott.org/wp-content/uploads/2023/09/2022-Annual-Report-with-expanded-financial_FINAL_2023_1004-with-metadata.pdf
2023. Annual report of Charles Stewart Mott Foundation. (2024). Retrieved from <https://www.mott.org/wp-content/uploads/2024/10/MT371-Annual-Report-2023-FULL.pdf>
- About the National Endowment for Democracy. (2025). Retrieved from <https://www.ned.org/about/>
- Burakovsky, I., Anhel, Ye., Kravchuk, V., & Yukhymenko, S. (2018). *Foreign Non-governmental Foundations in Ukraine: Areas and Scope of Activities*: analytical report. Kyiv
- Central and Eastern Europe. (2025). Retrieved from <https://www.ned.org/region/central-and-eastern-europe/>
- Documenting War Crimes, Ukrainian NGO Center for Civil Liberties Seeks Justice. (2022). Retrieved from <https://www.ned.org/documenting-war-crimes-ukrainian-ngo-center-for-civil-liberties-seeks-justice/>
- Eurasia Program Descriptions. (2005). Retrieved from <https://web.archive.org/web/20061026002241/http://www.ned.org/grants/05programs/grants-eurasia05.html#Ukraine>
- Flint: Reflections on crisis, community and commitment in Mott's hometown. (2017). *Annual report of Charles Stewart Mott Foundation* 2015. Retrieved from <https://www.mott.org/wp-content/uploads/2017/01/Mott-Foundation-2015-Annual-Report.pdf>
- Founding Statement of Principles and Objectives. (1984). Retrieved from <https://www.ned.org/about/statement-of-principles-and-objectives/>
- Inspiring Change Portraits of Partnership. (2015). Annual report of Charles Stewart Mott Foundation 2014. Retrieved from <https://www.mott.org/wp-content/uploads/2015/12/AR2014-2.pdf>
- Institutional Support Grants from the Charles Stuart Mott Foundation. (2024). Retrieved from <https://www.helsinki.org.ua/nashi-proekty/zahalnyj-proekt-scho-finansujetsya-fondom-charlza-styuarta-motta/>
- Lymar, M. (2024). U.S. Support for Democratic Values in Ukraine: the Institutional Dimension. *American history and politics*, 18, 46-57.
- Mott Foundation: History and Founder. (2025). Retrieved from <https://www.mott.org/about/history/>
- Mott Foundation: What We Do. (2025). Retrieved from <https://www.mott.org/work/>
- Mott responds to war in Ukraine. (2024). Retrieved from <https://www.mott.org/news/articles/mott-foundation-statement-about-the-invasion-of-ukraine/>
- Mott's grantmaking in Ukraine: Prioritizing local resilience and community voice in a time of war. (2024). Retrieved from <https://www.mott.org/news/articles/motts-grantmaking-in-ukraine-prioritizing-local-resilience-and-community-voice-in-a-time-of-war/>
- National Endowment for Democracy. 2004 Annual report. (2005). Retrieved from <https://www.ned.org/docs/annual/2004AnnualReport.pdf>
- National Endowment for Democracy. 2014 Annual report. (2016). Retrieved from <https://www.ned.org/publications/2014-annual-report/>
- NED's Solidarity with Ukrainian Partners. (2023). Retrieved from <https://www.ned.org/watch-neds-solidarity-with-ukrainian-partners/>
- Official channel of the Bihus.Info project. Retrieved from <https://www.youtube.com/@BIHUSinfo>
- Toward Sustainability: Helping communities engage with and protect the environment. (2013). *Annual report of Charles Stewart Mott Foundation*. Retrieved from <https://www.mott.org/wp-content/uploads/2013/12/AR2013.pdf>